

Силабус навчальної дисципліни

«Бюджетна децентралізація»

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) рівень (денна та заочна форма навчання)

Рік навчання: 2-й, **Семестр:** 3-й

Кількість кредитів: 5

Обсяг: загальний обсяг дисципліни 150 год.: денна форма навчання: лекції – 26 год., семінарські заняття – 24 год., самостійна робота – 98 год., індивідуально-консультаційна робота – 2 год; заочна форма навчання: лекції – 6 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 138 год., індивідуально-консультаційна робота – 2 год.

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – диференційований залік

Форма проведення занять – лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуально-консультаційна робота

Назва дисципліни	«Бюджетна децентралізація»
Викладач	Мартиненко Валентина Віталіївна , д.е.н., професор, професор кафедри публічних фінансів
Контактний тел.	+380985085870
E-mail:	martynenkovv@ukr.net
Електронна версія курсу	https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=3936
Консультації	Очні консультації: понеділок 13.00 – 14.00, ауд В318. Онлайн-консультації за попередньою домовленістю

Коротка анотація дисципліни. Дисципліна «Бюджетна децентралізація» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи знань, які необхідні для глибокого розуміння процесів управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад в умовах реформи бюджетної децентралізації. Завданнями навчальної дисципліни є: розуміти сутність поняття «бюджетна децентралізація» та необхідності її впровадження; знати основні засади об'єднання територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації; розуміти особливості реалізації фінансової політики об'єднаних територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації; аналізувати джерела формування доходів і видатків бюджетів територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації; розуміти методику розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади; вміти застосовувати інструменти забезпечення стабільного функціонування об'єднаних територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації.

1. Формат дисципліни – лекції, семінарські заняття, індивідуальна робота під керівництвом викладача, самостійна робота. Підсумковий контроль – диференційований залік.

2. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

3. Результати навчання

Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними.

Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів

4. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна)
Лекції	26/6
Семінарські заняття	24/4
Індивідуально-консультативна робота	2/2
Самостійна робота	98/138

Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення, інтернет.

5. Політика курсу. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:самостійне виконання завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

8. Схема дисципліни

Години, денна/ заочна	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
2/2	Тема 1. Поняття та сутність децентралізації 1. Ключові поняття та категорії децентралізації. 2. Поняття делегування повноважень. 3. Системотворчі компоненти децентралізації. 4. Переваги та наслідки децентралізації.	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.	4/-
2/-	Тема 2. Сутність і призначення місцевого самоврядування: європейська доктрина та Україна 1. Сутність місцевого самоврядування 2. Зарубіжний досвід організації місцевого самоврядування. 3. Становлення й розвиток місцевого самоврядування в незалежній Україні. 4. Конституційне регулювання місцевого самоврядування в європейських країнах. Європейські стандарти місцевого самоврядування в документах Ради Європи.	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.	4/4
4/2	Тема 3.	<i>Лекція:</i>	Оцінювати ступінь	4/-

	Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад 1. Головні завдання, які будуть реалізовані в рамках бюджетної децентралізації. 2. Ризики і небезпеки децентралізації. 3. Сутність реформи бюджетної децентралізації в Україні. 4. Вплив бюджетної децентралізації на фінансове забезпечення територіальних громад.	мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів	
2/-	Тема 4. Формування та функціонування об'єднаних територіальних громад в Україні в умовах бюджетної децентралізації 1. Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації. 2. Повноваження територіальної громади та утворюваних нею органів. 3. Принципи організації системи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади.	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.	4/-
2/-	Тема 5. Фінанси об'єднаних територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації 1. Місцеві бюджети у	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів</i>	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи	5/-

	складі бюджетної системи. 2. Структура доходів місцевих бюджетів (в розрізі видів місцевих бюджетів). 3. Призначення місцевих бюджетів та переваги їх застосування. 4. Специфіка управління фінансами об'єднаних територіальних громад.	<i>вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	та страхування. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.	
4/-	Тема. 6. Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації 1. Доходи об'єднаних територіальних громад. 2. Джерелами формування фінансових ресурсів ОТГ. 3. Механізм прийняття рішень об'єднаними територіальними громадами щодо запровадження місцевих податків і зборів. 4. Міжбюджетні трансферти об'єднаних територіальних громад. 5. Видатки об'єднаних територіальних громад. 6. Розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна</i> <i>робота здобувачів</i> <i>вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.	5/-
2/-	Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні в умовах бюджетної децентралізації 1. Особливості формування бюджетів ОТГ. 2. Планування та	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна</i> <i>робота здобувачів</i> <i>вищої освіти:</i> Підготовка питань	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність	5/-

	затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади. 3. Виконання бюджету об'єднаної територіальної громади та внесення змін до нього. 4. Моніторинг і контроль формування і використання місцевих бюджетів ОТГ старостами.	винесених на самостійне опрацювання <i>Індивідуально-консультаційна робота здобувачів вищої освіти:</i> Есе, реферат.	урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.	
2/-	Тема 8. Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації 1. Сутність фінансової спроможності ОТГ. 2. Основні етапи створення спроможної територіальної громади. 3. Показники фінансової спроможності територіальних громад. 4. Порядок розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання <i>Індивідуально-консультаційна робота здобувачів вищої освіти:</i> Есе, реферат.	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.	5/-
2/-	Тема 9. Бюджет орієнтований на результат 1. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. 2. Гендерноорієнтоване бюджетування на місцевому рівні. 3. Бюджетні програми ОТГ.	<i>Лекція:</i> мультимедійна презентація. <i>Семінар:</i> дискусія <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання <i>Індивідуально-консультаційна</i>	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.	5/-

		робота здобувачів вищої освіти: Есе, реферат.		
--	--	--	--	--

7. Система оцінювання

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (18 балів)					Контрольний захід №1 – 6 балів	Диф. залік – 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Диф. залік)
Загальна кількість балів за модулем №1								
Теми	T.1	T.2	T.3	T. 4				
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - (32 бали)							
Загальна кількість балів за модулем №2								
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	Контрольний захід №2 -6 балів		
Відповідь на семінарських заняттях	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	6							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	5							

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (15 балів)					Домашня контрольна робота – 15 балів	Диф. залік – 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Диф. залік)
Загальна кількість балів за модулем №1								
Теми	T.1	T.2	T.3	T. 4				
Відповідь на семінарському занятті								
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - (35 балів)					Контрольний захід №2 – 15 балів		
Загальна кількість балів за модулем №2								
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9			
Відповідь на семінарських заняттях		4						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	16							

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – у межах 30% від звичайної оцінки. Перескладання модулів відбувається із дозволу декана факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та диференційованого заліку заборонені

(у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт упродовж семестру / диференційований залік – 50/50.
Вимоги до письмової роботи	Під час оцінювання роботи враховуються також теми, винесені на самостійне опрацювання. Письмова робота повинна бути написана самостійно, плагіат заборонений.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться відповідно до планів практичних занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями. Під час оцінювання роботи здобувача враховується відвідування занять, активна і продуктивна участь на заняттях, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі диференційованого заліку. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Максимальна кількість балів – 50, яку може набрати здобувач під час поточної навчальної діяльності. Загальна кількість балів з дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума за семестр складає 100 балів.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Білоус-Осінь Т. І. Децентралізація публічної влади : навчально-методичний посібник. / Т. І. Білоус-Осінь. 2021. 50 с.
2. Бюджетна та податкова децентралізація в Україні: проблеми та перспективи: науково-практичн. круглий стіл, 1 квітня 2020 р. м. Львів [матеріали]; за ред. Сич О.А.: Львів: ЛНУ, 2020. 151с.
3. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп./ [Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.
4. Мартиненко В.В. Фіскальна політика України в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика: монографія. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 390 с.
5. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової Запоріжжя, серпень 2017. 96 с.

Допоміжна:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
2. Гордей О.Д. Державні цільові фонди : навчальн. посіб. / О.Д. Гордей, В.П. Биховченко, А.М. Ковальчук. 2-ге вид., онов. та доп. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 350 с.
3. Мартиненко В. В. Проблеми кількісної оцінки рівня фінансової децентралізації. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 3(71) Ч2. С. 155–169.
4. Мартиненко В. В. Прогнозний підхід до формування податкових надходжень місцевих бюджетів України в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7269>
5. Мартиненко В. В. Специфіка управління власними доходами місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 3. С. 51–61.
6. Мартиненко В. В. Управління бюджетним дефіцитом при модернізації фіскальної політики в умовах фінансової децентралізації. *Фінансові послуги*. 2019. № 2–3. С. 34–37. (0,55 умов. друк. арк.)
7. Мартиненко В. В. Фіскальна політика та міжбюджетні відносини в умовах фінансової децентралізації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 2(18) С. 227–235.
8. Мартиненко В. В. Шляхи покриття видатків місцевих бюджетів власними доходами при модернізації фіскальної політики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2019. № 14(42). С. 90–96.
9. Мартиненко В.В. Реформа бюджетної децентралізації: досвід республіки Польща та реалії реалізації в Україні. *Економіка та держава*. 2022. № 7. С. 11-15. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/economy/article/view/171/171>
10. Мартиненко В. В., Мискін Ю.І. Зміцнення бюджетної безпеки України в умовах децентралізації. *Митна безпека*. 2021. № 5. С10–22
11. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> 33.
12. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 р. № 183–VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.
13. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
14. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, О. М. Андрєєвої, В. С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.
15. Ткачук А., Ткачук О., Дятленко С. Децентралізація – самоорганізація – самореалізація. Матеріали для вчителів і не тільки / А. Ткачук, О. Ткачук, С. Дятленко. К.: ТОВ “Видавництво “Юстон”, 2020. 224 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://rada.gov.ua/ru>
2. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL: <http://sfs.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>